భారతదేశం - సైప్రస్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు: కీలక ఫలితాలు (మే 2026)

1. వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం & రక్షణ (STRATEGIC PARTNERSHIP & DEFENCE)

- **ద్వైపాక్షిక సంబంధాల స్థాయి పెంపు:** భారత్ - సైప్రస్ దేశాల మధ్య సంబంధాలను **"వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం" (Strategic Partnership)** స్థాయికి పెంచారు.
- **రక్షణ సహకార రోడ్‌మ్యాప్:** రాబోయే ఐదేళ్ల కోసం **(2026-2031)** రక్షణ సహకార రోడ్‌మ్యాప్‌ను ప్రకటించారు.
- **సెర్చ్ అండ్ రెస్క్యూ (SAR):** భారత్ రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు సైప్రస్‌కు చెందిన లార్నాకా జాయింట్ రెస్క్యూ కోఆర్డినేషన్ సెంటర్ మధ్య శోధన మరియు సహాయక చర్యల (SAR) లో అధికారిక సమన్వయం కోసం సాంకేతిక ఒప్పందం కుదిరింది.

2. అంతర్జాతీయ & ప్రాంతీయ వ్యూహాలు (GEOPOLITICS)

- **ఇండో-పసిఫిక్ ఓషన్స్ ఇనిషియేటివ్ (IPOI):** సైప్రస్ దేశం భారత్ నేతృత్వంలోని IPOI లో చేరింది. ఇందులో భాగంగా **"వ్యాపారం, కనెక్టివిటీ మరియు సముద్ర రవాణా" (Trade, Connectivity and Maritime Transport)** పిల్లర్‌పై సైప్రస్ దృష్టి సారిస్తుంది.
- **భీష్మ (BHISM) క్యూబ్ బహుమతి:** భారతదేశం తన స్వదేశీ డిజాస్టర్ హాస్పిటల్ ప్రాజెక్ట్ అయిన **"భారత్ హెల్త్ ఇనిషియేటివ్ ఫర్ సహయోగ్ హిత & మైత్రి" (BHISM) క్యూబ్‌ను** సైప్రస్‌కు బహుమతిగా ఇచ్చింది.
- **భారత్-సైప్రస్ స్పేస్ డే: 18 మే 2026న** మొట్టమొదటి సారిగా "ఇండియా-సైప్రస్ స్పేస్ డే" నిర్వహించారు.

3. భద్రత & దౌత్యం (SECURITY & DIPLOMACY)

- **కౌంటర్-టెర్రరిజం:** ఉగ్రవాద నిర్మూలనపై ఒక ఉమ్మడి వర్కింగ్ గ్రూప్ (Joint Working Group) ఏర్పాటుకు MoU కుదిరింది.
- **సైబర్ సెక్యూరిటీ:** ఇరు దేశాల మధ్య కొత్తగా **"సైబర్ సెక్యూరిటీ డైలాగ్"** మరియు **"కన్సులర్ డైలాగ్"** ప్రారంభించనున్నారు.
- **దౌత్య శిక్షణ (Diplomatic Training):** భారతదేశానికి చెందిన 'సుష్మా స్వరాజ్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫారిన్ సర్వీస్' మరియు సైప్రస్ 'డిప్లొమాటిక్ అకాడమీ' ల మధ్య అవగాహన ఒప్పందం (MoU) కుదిరింది.

4. సాంకేతికత, విద్య & వాణిజ్యం (TECH, EDUCATION & TRADE)

- **సైప్రస్ ట్రేడ్ సెంటర్:** సైప్రస్ దేశం భారతదేశ ఆర్థిక రాజధాని అయిన **ముంబైలో** ఒక కొత్త ట్రేడ్ సెంటర్‌ను ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రతిపాదనను ప్రకటించింది.
- **ఇన్నోవేషన్ & టెక్నాలజీ:** భారత ఐటీ మంత్రిత్వ శాఖ (MeitY) మరియు సైప్రస్ రీసెర్చ్, ఇన్నోవేషన్ & డిజిటల్ పాలసీ డిప్యూటీ మంత్రిత్వ శాఖల మధ్య సాంకేతిక ఒప్పందం కుదిరింది.
- **ఉన్నత విద్య & సంస్కృతి:** ఉన్నత విద్య, పరిశోధనలలో సహకారంతో పాటు, **2026-2030** సంవత్సరాలకు గాను సాంస్కృతిక సహకార ఒప్పందం (Cultural Cooperation) కుదిరింది.

పరీక్షల దృష్ట్యా ముఖ్యాంశాలు (Exam Takeaways):

- సైప్రస్ అధ్యక్షుడు: **నికోస్ క్రిస్టోడౌలిడెస్ (Nikos Christodoulides)**
- రక్షణ రోడ్‌మ్యాప్ కాలపరిమితి: **2026-2031**

- సాంస్కృతిక ఒప్పంద కాలపరిమితి: **2026-2030**
- సైప్రస్ చేరిన భారతీయ ఇనిషియేటివ్: **IPOI (Indo-Pacific Oceans Initiative)**
- బహుమతిగా ఇచ్చిన వైద్య సదుపాయం: **BHISM Cube (మొబైల్ హాస్పిటల్ యూనిట్)**

ఖేత్ బచావో అభియాన్ (KHET BACHAO ABHIYAN) - ముఖ్యాంశాలు

1. పథకం నేపథ్యం & లక్ష్యాలు (BACKGROUND & OBJECTIVES)

- **మంత్రిత్వ శాఖ/సంస్థ:** ఈ దేశవ్యాప్త ప్రచారాన్ని కేంద్ర వ్యవసాయ & రైతు సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని **డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ అగ్రికల్చర్ రీసెర్చ్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ (DARE)** కింద పనిచేసే **ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ (ICAR)** నిర్వహిస్తోంది.
- **ప్రధాన లక్ష్యం:**
  - భూసారాన్ని (Soil Health) సంరక్షించడం.
  - రసాయన ఎరువుల వాడకాన్ని తగ్గించి, సమతుల్య ఎరువుల వినియోగాన్ని (Balanced Fertiliser Use) ప్రోత్సహించడం.
  - మృత్తిక పరీక్షల (Soil Test) ఆధారిత పోషకాల యాజమాన్యాన్ని మరియు సుస్థిర వ్యవసాయాన్ని (Sustainable Agriculture) పెంపొందించడం.

2. సాధించిన కీలక మైలురాళ్ళు & గణాంకాలు (KEY ACHIEVEMENTS & DATA)

పోటీ పరీక్షల్లో (ముఖ్యంగా బ్యాంకింగ్, SSC, స్టేట్ గ్రూప్స్) నేరుగా అడిగే అవకాశం ఉన్న అధికారిక సంఖ్యలు:

- **మొత్తం చేరిక (Outreach):** డిజిటల్ మరియు సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల ద్వారా ఈ ప్రచారం దేశవ్యాప్తంగా **2.712 కోట్ల మంది పౌరులకు** చేరింది.
- **రైతుల అవగాహన:** 12,979 అవగాహన శిబిరాలు (Camps), సెమినార్ల ద్వారా **7.17 లక్షల మంది రైతులకు** నేరుగా అవగాహన కల్పించారు.
- **శిక్షణ & ప్రదర్శనలు:** 3,145 శిక్షణా కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు. అంతేకాకుండా, పచ్చిరొట్ట ఎరువులు (Green Manuring), జీవ ఎరువులు (Bio-fertilisers), మరియు సేంద్రీయ ఎరువుల వాడకంపై **7,928 క్షేత్రస్థాయి ప్రదర్శనలు (Field Demonstrations)** చేపట్టారు.

3. క్షేత్రస్థాయి భాగస్వామ్యం (GRASSROOTS PARTICIPATION)

- **జనప్రతినిధుల సమ్మేళనాలు:** పంచాయతీలు, సర్పంచ్‌లు, జిల్లా పరిషత్ సభ్యులను భాగస్వామ్యం చేస్తూ **4,916 జనప్రతినిధి సమ్మేళనాలను** నిర్వహించారు.
- **ఇన్‌పుట్ డీలర్ల పాత్ర:** ఎరువుల సరఫరా గొలుసులో కీలకమైన **9,609 మంది ఇన్‌పుట్ డీలర్లతో** సమతుల్య ఎరువుల వాడకంపై చర్చలు జరిపారు.
- **రైతు సంఘాల అనుసంధానం:** FPOs (ఫార్మర్ ప్రొడ్యూసర్ ఆర్గనైజేషన్స్), SHGs (స్వయం సహాయక సంఘాలు), FIGs (ఫార్మర్ ఇంట్రెస్ట్ గ్రూప్స్) ద్వారా **8,383 మంది రైతు సభ్యులను** అనుసంధానించారు.

పరీక్షల దృష్ట్యా క్విక్ నోట్స్ (Exam Takeaways):

- **అభియాన్ పేరు:** ఖేత్ బచావో అభియాన్ (Khet Bachao Abhiyan)
- **నిర్వహణ సంస్థ:** ICAR (Indian Council of Agricultural Research)

- **ప్రధాన నినాదం:** సమతుల్య ఎరువుల వాడకం & భూసార రక్షణ
- **డిజిటల్ రీచ్:** 2.712 కోట్లు
- **నేరుగా లబ్ధి పొందిన రైతులు:** 7.17 లక్షలు
- **ప్రధాన రకాలు:** పచ్చిరొట్ట (Green manure) మరియు బయో-ఫెర్టిలైజర్స్ ప్రమోషన్.

భారత్ - యూరప్ 'నెక్స్ట్-జెనరేషన్' FTAS సదస్సు - ముఖ్యాంశాలు

1. సదస్సు నేపథ్యం (CONFERENCE OVERVIEW)

- **నిర్వహించిన సంస్థలు:** ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫారిన్ ట్రేడ్ (IIFT) పరిధిలోని **సెంటర్ ఫర్ ట్రేడ్ అండ్ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ లా (CTIL)** మరియు **ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ చాంబర్స్ ఆఫ్ కామర్స్ & ఇండస్ట్రీ (FICCI)** సంయుక్తంగా నిర్వహించాయి.
- **సదస్సు ఇతివృత్తం (Theme):** "నెక్స్ట్-జెన్ ట్రేడ్ ప్యాక్ట్స్: లెవరేజింగ్ ఇండియాస్ పార్ట్‌నర్‌షిప్ విత్ యూరప్ అండర్ FTAs" (Next-Gen Trade Pacts: Leveraging India's Partnership with Europe under FTAs).
- **ఎప్పుడు / ఎక్కడ జరిగింది:** 19 మే 2026 న న్యూఢిల్లీలోని ఫిక్కీ ఫెడరేషన్ హౌస్‌లో జరిగింది.

2. నెక్స్ట్-జెనరేషన్ FTAS & ముఖ్యాంశాలు (CORE INSIGHTS ON NEXT-GEN FTAS)

- **నెక్స్ట్-జెన్ FTAs అంటే ఏమిటి?:** ఇవి కేవలం సుంకాలను తగ్గించడం (Tariff Liberalisation) మాత్రమే కాకుండా.. డిజిటల్ ఆర్థిక వ్యవస్థ, పర్యావరణ ప్రమాణాలు, శ్రామిక చట్టాలు మరియు సేవల రంగాన్ని కూడా నియంత్రించే ఆధునిక స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందాలు.
- **భారత్ - EU స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందం (India-EU FTA):** ఈ చర్చల ముగింపు భారత్ దౌత్యరంగంలో కీలక మైలురాయి. ఈ ఒప్పందం ద్వారా **99.5 శాతం భారతీయ ఎగుమతులకు** యూరప్‌లో ప్రాధాన్యత సుంకం (Preferential Tariff) ప్రయోజనం లభిస్తుంది.
- **యూరప్ వ్యాల్యూ చైన్:** ఈ ఒప్పందం భారత్‌ను యూరోపియన్ సప్లై చైన్‌లలో విలీనం చేయడంతో పాటు టారిఫ్ యేతర అడ్డంకులను (Non-Tariff Barriers) తగ్గిస్తుంది.

3. కీలక సవాళ్లు & చర్చనీయాంశాలు (KEY CHALLENGES AND DISCUSSIONS)

పరీక్షల్లో (ముఖ్యంగా UPSC Mains/Economics లో) అడిగేందుకు అవకాశం ఉన్న మూడు ముఖ్యమైన అంశాలపై ఈ సదస్సులో చర్చించారు:

- **రెగ్యులేటరీ కంప్లయన్స్ (నియంత్రణ నిబంధనలు):** యూరోపియన్ మార్కెట్లలోని శానిటరీ అండ్ ఫైటోశానిటరీ (SPS - జీవసంబంధ భద్రత) చర్యలు మరియు టెక్నికల్ బారియర్స్ టు ట్రేడ్ (TBT - సాంకేతిక అడ్డంకులు) వంటి కఠినమైన ప్రమాణాలను అధిగమించడం.
- **CBAM సవాలు (Carbon Border Adjustment Mechanism):** యూరోపియన్ యూనియన్ ప్రతిపాదించిన ఈ సరిహద్దు కార్బన్ పన్ను (Carbon Tax) భారత్‌లోని ఇనుము, ఉక్కు, అల్యూమినియం వంటి ఎగుమతి రంగాలపై చూపే ప్రభావం మరియు వాటిని ఎదుర్కొనే వ్యూహాలు.
- **సేవల రంగం & డిజిటల్ ఎకానమీ:** యూరోపియన్ మార్కెట్లలో భారత ఐటీ మరియు సేవల రంగాన్ని మరింత విస్తరించడం.

పరీక్షల దృష్ట్యా క్విక్ నోట్స్ (Exam Takeaways):

- **నిర్వహణ:** CTIL (IIFT) & FICCI
- **భారత ఎగుమతులకు లభించే టారిఫ్ బెనిఫిట్:** 99.5% (India-EU FTA కింద)
- **వ్యాపారంలో ప్రధాన అంతర్జాతీయ సవాలు:** CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism)
- **ఫోకస్ ఏరియా:** కేవలం సుంకాలు మాత్రమే కాకుండా SPS మరియు TBT వంటి టారిఫ్ యేతర అడ్డంకులను తొలగించడం.

అంతర్జాతీయ జీవవైవిధ్య దినోత్సవం (IDB) 2026 - ముఖ్యాంశాలు

1. ప్రాథమిక సమాచారం & నేపథ్యం

- **నిర్వహించిన తేదీ:** 22 మే 2026
- **సదస్సు వేదిక:** ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫారెస్ట్ మేనేజ్‌మెంట్ (IIFM), భోపాల్ (మధ్యప్రదేశ్).
- **IDB 2026 ఇతివృత్తం (Theme): "Acting Locally for Global Impact"** (ప్రపంచవ్యాప్త ప్రభావం కోసం స్థానికంగా చర్యలు చేపట్టడం).
- **భాగస్వామ్య సంస్థలు:** కేంద్ర పర్యావరణ, అటవీ, వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ (MoEFCC), మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, నేషనల్ బయోడైవర్సిటీ అథారిటీ (NBA), మరియు ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA).

2. కీలక మైలురాళ్ళు & పాలసీ అప్‌డేట్స్

ఎ) ప్రాజెక్ట్ చీతా (PROJECT CHEETAH):

- **ప్రారంభం:** 2022 (ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటి ఖండాంతర పెద్ద మాంసాహార జంతువుల పునరుద్ధరణ ప్రాజెక్ట్).
- **లక్ష్యం:** గడ్డిభూముల పర్యావరణ వ్యవస్థల (Grassland Ecosystems) పునరుద్ధరణ మరియు జీవవైవిధ్య రికవరీ.
- **తాజా అప్‌డేట్:** మధ్యప్రదేశ్‌లో చీతాల విజయవంతమైన అనుసరణ మరియు సంతానోత్పత్తి, దీర్ఘకాలిక జాతుల పునరుద్ధరణలో సానుకూల పురోగతిగా నమోదైంది.

బి) యాక్సెస్ అండ్ బెనిఫిట్ షేరింగ్ (ABS MECHANISM):

- **నియంత్రణ చట్టం:** బయోలాజికల్ డైవర్సిటీ యాక్ట్, 2002 (జీవవైవిధ్య చట్టం).
- **తాజా పురోగతి:** ABS విధానం కింద దేశవ్యాప్తంగా ఇప్పటివరకు దాదాపు **₹145 కోట్లు** విడుదలయ్యాయి. దీని ద్వారా దేశంలోని సుమారు **11,000 జీవవైవిధ్య నిర్వహణ కమిటీలు (BMCs)** లబ్ధి పొందాయి.
- **సులభతర వాణిజ్యం (Ease of Doing Business):** పరిశ్రమలకు అనుకూలంగా ఇటీవల బయోలాజికల్ డైవర్సిటీ చట్టం, రూల్స్ మరియు రెగ్యులేషన్స్‌లో సవరణలు చేశారు. దీనివల్ల స్థానిక కమ్యూనిటీలకు పరిశ్రమల నుండి లభించాల్సిన వాటా/ప్రయోజనాలు మరింత వేగంగా అందుతాయి.

సి) అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలకు కట్టుబాటు:

- భారత్ '**కన్వెన్షన్ ఆన్ బయోలాజికల్ డైవర్సిటీ (CBD)**' మరియు '**కున్మింగ్-మాంట్రియల్ గ్లోబల్ బయోడైవర్సిటీ ఫ్రేమ్‌వర్క్**' అమలుకు తన నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటించింది.

3. సదస్సులో విడుదల చేసిన నివేదికలు & కార్యక్రమాలు

పరీక్షల్లో నేరుగా అడిగే అవకాశం ఉన్న ముఖ్యమైన లాంచ్‌లు:

1. **ఇండియాస్ బయోడైవర్సిటీ రిపోర్ట్ 2026:** (CBD కి సమర్పించిన 7వ జాతీయ నివేదిక అంతర్దృష్టులు).
2. **నగోయా ప్రోటోకాల్ నివేదిక:** (Nagoya Protocol పై భారతదేశం సమర్పించిన మొట్టమొదటి జాతీయ నివేదిక ఆధారంగా ABS పురోగతి వివరాలు).
3. **ABS ఎండ్-టు-ఎండ్ పోర్టల్ (ABS End-to-End Portal):** డిజిటల్ పారదర్శకత కోసం ప్రారంభించిన పోర్టల్.
4. **డాక్యుమెంటరీ ఫిల్మ్స్:** 'అమరకంటక్ బయోడైవర్సిటీ హెరిటేజ్ సైట్' మరియు మధ్యప్రదేశ్‌లోని 'దేవ్‌లోక్ వన్స్' (పవిత్ర వనాలు - Sacred Groves) సంరక్షణపై లఘు చిత్రాల విడుదల.
5. **కస్టమైజ్డ్ మై స్టాంప్ (MyStamp):** ప్రత్యేక పోస్టల్ స్టాంప్ విడుదల.

📌 ఎగ్జామ్ పాయింటర్ (QUICK REVISION CORE)

- **టైగర్ స్టేట్ ఆఫ్ ఇండియా:** మధ్యప్రదేశ్.

- **మూడంచెల జీవవైవిధ్య వ్యవస్థ (భారత్‌లో):** జాతీయ స్థాయిలో NBA $\rightarrow$ రాష్ట్ర స్థాయిలో SBBs $\rightarrow$ స్థానిక (గ్రామ) స్థాయిలో BMCs.
- **LiFE మూవ్‌మెంట్:** లైఫ్‌స్టైల్ ఫర్ ఎన్విరాన్‌మెంట్ (పర్యావరణం కోసం స్థిరమైన జీవనశైలి - భారత్ ప్రతిపాదించిన గ్లోబల్ మూవ్‌మెంట్).

NHAI మరియు నార్వేజియన్ జియోటెక్నికల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (NGI) ఒప్పందం - ముఖ్యాంశాలు

1. ప్రాథమిక సమాచారం & ఒప్పంద నేపథ్యం

- **ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న సంస్థలు:** నేషనల్ హైవేస్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (**NHAI**) మరియు నార్వేకు చెందిన నార్వేజియన్ జియోటెక్నికల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (**NGI**).
- **ఒప్పందం జరిగిన వేదిక:** ఓస్లో (నార్వే రాజధాని).
- **కాలపరిమితి:** ఈ అవగాహన ఒప్పందం (MoU) **5 సంవత్సరాల** పాటు అమలులో ఉంటుంది.
- **స్వభావం:** ఇది ప్రాజెక్ట్-టు-ప్రాజెక్ట్ ప్రాతిపదికన జరిగే నాన్-ఎక్స్‌క్లూజివ్ (కాని ప్రత్యామ్నాయ) ఒప్పందం.

2. ప్రధాన లక్ష్యాలు & సాంకేతిక సహకారం

ఎ) టన్నెల్ ఇంజనీరింగ్ & మౌలిక సదుపాయాలు:

- భవిష్యత్తులో నిర్మించబోయే టన్నెల్ (సొరంగం) ప్రాజెక్టుల కొరకు సైట్ క్యారెక్టరైజేషన్, ఫిజిబిలిటీ స్టడీస్ మరియు డీటైల్డ్ ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్స్ (**DPRs**) తయారీలో అంతర్జాతీయ నైపుణ్యాన్ని ఉపయోగించడం.
- ప్రస్తుతం పనిచేస్తున్న సొరంగ మార్గాల నిర్మాణ భద్రత మరియు సేఫ్టీ ఆడిట్‌లను (Safety Audits) నిర్వహించడం.

బి) కొండచరియలు విరిగిపడకుండా నిరోధించడం (SLOPE STABILITY):

- భౌగోళికంగా అత్యంత సున్నితమైన మరియు సవాలుతో కూడిన ప్రాంతాలలో (Geologically sensitive terrains) రోడ్డు మౌలిక సదుపాయాల రక్షణ.
- సంభావ్య ప్రమాదాలను ముందుగానే గుర్తించి, తగిన నివారణ చర్యలను సిఫార్సు చేయడానికి అధునాతన స్లోప్ స్టెబిలిటీ అసెస్‌మెంట్‌లను చేపట్టడం.

సి) ముందస్తు హెచ్చరిక వ్యవస్థలు (EARLY WARNING SYSTEMS):

- ఉపగ్రహ ఆధారిత రాడార్ డేటా అయిన **InSAR** (ఇంటర్ఫెరోమెట్రిక్ సింథటిక్ అపెర్చర్ రాడార్) ను విశ్లేషించడం ద్వారా కొండచరియల కదలికలను గమనించడం.
- రహదారి మౌలిక సదుపాయాల భద్రతను పెంపొందించడానికి "ముందస్తు హెచ్చరిక వ్యవస్థలను" (Early Warning Systems) అభివృద్ధి చేయడం.

3. కెపాసిటీ బిల్డింగ్ & నాలెడ్జ్ ఎక్స్చేంజ్

- **పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి (R&D):** ప్రకృతి వైపరీత్యాల తీవ్రతను తగ్గించే అంశాలపై ఇరు సంస్థలు సంయుక్తంగా పరిశోధనలు నిర్వహిస్తాయి.
- **సాంకేతిక నైపుణ్యం పెంపు:** హైవే రంగంలో పని చేసే ఇంజనీర్ల సాంకేతిక సామర్థ్యాలను పెంచేందుకు ఉమ్మడి వర్క్‌షాప్‌లు, సెమినార్లు మరియు సాంకేతిక శిక్షణా కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తారు.

ఎగ్జామ్ పాయింటర్ (QUICK REVISION CORE)

- **NHAI చట్టబద్ధత:** నేషనల్ హైవేస్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా అనేది 1988 NHAI చట్టం కింద ఏర్పడిన ఒక చట్టబద్ధమైన సంస్థ (Statutory Body). ఇది కేంద్ర రోడ్డు రవాణా, రహదారుల మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలో పనిచేస్తుంది.
- **InSAR టెక్నాలజీ:** ఇది భూమి ఉపరితలంపై వచ్చే అతి సూక్ష్మమైన మార్పులు లేదా కదలికలను (కొండచరియలు తదితర) గుర్తించడానికి అంతరిక్షం నుండి రాడార్ చిత్రాలను ఉపయోగించే ఒక అధునాతన సాంకేతికత.
- **ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు:** ఈ భాగస్వామ్యం మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి మరియు స్థిరమైన ఇంజనీరింగ్ పద్ధతులలో భారత్ - నార్వే దేశాల మధ్య పెరుగుతున్న ద్వైపాక్షిక సంబంధాలకు నిదర్శనం.

జీవన్ (JEEVAN) యాప్ మరియు శతాయు (SHATAYU) డాష్‌బోర్డ్ - ముఖ్యాంశాలు

1. ప్రాథమిక సమాచారం & ప్రారంభం

- **ప్రారంభించిన మంత్రిత్వ శాఖ:** కేంద్ర సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ (**Ministry of Social Justice & Empowerment**).
- **ప్రారంభించిన వారు:** డాక్టర్ వీరేంద్ర కుమార్ (కేంద్ర సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రి).
- **ప్రారంభించిన సందర్భం:** "క్రియేటింగ్ ఎ వెల్-ఫంక్షనింగ్ కేర్ ఎకానమీ" (Creating a Well-Functioning Care Economy) అనే జాతీయ వర్క్‌షాప్ సందర్భంగా వీటిని లాంచ్ చేశారు.
- **ప్రధాన లక్ష్యం:** సాంకేతికత ఆధారిత కేర్‌గివింగ్ సపోర్ట్ ద్వారా వృద్ధులకు రక్షణ, సంరక్షణ, గౌరవం మరియు సాధికారతను అందించడం.

2. జీవన్ (JEEVAN) మొబైల్ అప్లికేషన్

- **పూర్తి పేరు:** Joint Elderly Empowerment & Virtual Assistance Network (**JEEVAN**).
- **లక్షిత లబ్ధిదారులు:** సీనియర్ సిటిజన్లు (వృద్ధులు).
- **ప్రధాన విధులు & ఫీచర్లు:**
  - వృద్ధుల భద్రత, సంరక్షణ, ఆరోగ్య రక్షణ మరియు సామాజిక సమగ్రతను పెంపొందించడం.

- కేంద్ర ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలు, అత్యవసర సహాయ సేవలు (Emergency Assistance) మరియు సపోర్ట్ సర్వీసుల సమాచారాన్ని అందించడం.
- సామాజిక న్యాయ మంత్రిత్వ శాఖ మద్దతుతో నడుస్తున్న వృద్ధాశ్రమాల (Senior Citizen Homes) వివరాలను అందుబాటులో ఉంచడం.
- వృద్ధుల అవసరాలకు అనుగుణంగా సులభమైన నావిగేషన్ మరియు యూజర్ ఫ్రెండ్లీ ఇంటర్‌ఫేస్‌తో దీనిని డిజైన్ చేశారు.

3. శతాయు (SHATAYU) గెరియాట్రిక్ కేర్‌గివర్ డాష్‌బోర్డ్

- **పూర్తి పేరు:** Senior Holistic Care Assistance and Training For Your Utility (**SHATAYU**).
- **గెరియాట్రిక్ కేర్ (Geriatric Care):** వృద్ధుల ఆరోగ్య రక్షణ మరియు సంరక్షణను గెరియాట్రిక్ కేర్ అంటారు.
- **ప్రధాన విధులు & ఫీచర్లు:**
  - దేశవ్యాప్తంగా వృద్ధుల సంరక్షణ సేవలను (Caregiving Services) బలోపేతం చేయడానికి అభివృద్ధి చేసిన డిజిటల్ డాష్‌బోర్డ్.
  - నిర్దిష్ట జిల్లా లేదా రాష్ట్రంలో అందుబాటులో ఉన్న వృద్ధుల సంరక్షకుల (Geriatric Caregivers) లభ్యత సమాచారాన్ని వృద్ధులకు లేదా వారి కుటుంబాలకు అందిస్తుంది.

📌 ఎగ్జామ్ పాయింటర్ (QUICK REVISION CORE)

- **కేర్ ఎకానమీ (Care Economy):** పిల్లలు, వృద్ధులు మరియు శారీరక/మానసిక సవాళ్లు ఎదుర్కొంటున్న వారి సంరక్షణకు సంబంధించిన సేవలు, ఆర్థిక కార్యకలాపాలను 'కేర్ ఎకానమీ' అంటారు. భారతదేశంలో మారుతున్న జనాభా అంతరాల (Demographic dividend) దృష్ట్యా వృద్ధుల సంరక్షణ ఈ ఆర్థిక వ్యవస్థలో కీలక భాగంగా మారుతోంది.
- **రాజ్యాంగ నిబంధన (Article 41):** భారత రాజ్యాంగంలోని ఆదేశిక సూత్రాలలోని **ఆర్టికల్ 41** ప్రకారం.. వృద్ధాప్యం, నిరుద్యోగం, జబ్బుపడిన సమయాల్లో ప్రభుత్వ సహాయం పొందే హక్కును పౌరులకు కల్పించడానికి దేశ ఆర్థిక పరిమితులకు లోబడి ప్రభుత్వం తగిన నిబంధనలు చేయాలి.
- **మంత్రిత్వ శాఖ పరిధి:** సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ వృద్ధులు, దివ్యాంగులు మరియు వెనుకబడిన వర్గాల సంక్షేమం కోసం దేశంలో నోడల్ ఏజెన్సీగా పనిచేస్తుంది.